

FINDUS OCH PETTSON: FINDUS FÖDELSEDAG

Sverige, 1999

Regi: Albert Hanan Kaminski

Manus: Torbjörn Jansson

Finska röster:

Jukka Voutilainen, Johanna Matila, Jarmo Koski,
Veli-Matti Karén, Eija Soriola

Åldersgräns: T

Längd: 75 min.

Genre: tecknad animation

Uppgifterna är anpassade för 3-6-åringars tidiga utveckling.

SYNOPSIS

Findus och Pettson är ute och fiskar på sjön. Plötsligt blåser det upp en storm och det börjar snöa. Till råga på allt blir det mörkt. Vilse mitt i stormen måste kompisarna söka skydd, i en riktig igloo. Där drar sig Findus och Pettson till minnes det gångna årets händelser: tänk att Findus firade födelsedag två gånger! Och den gången då räven hälsade på, och Pettson beslöt att det var dags att låsa hönshuset. Men Findus tyckte att de hellre borde ha låst in grannen i stället. De minns också dagen då tuppen kom till hönshuset och då Pettson byggde en egen julgran. En gång var Pettson på dåligt humör, fast Findus ville ut och fiska. Då sa Findus: "Du vill nog ut och fiska – men du vet bara inte om det ännu." Nyårsnatten är lång och stormen bara fortsätter. Du får se hur det går för kumpanerna. En sak är i alla fall säker: katten Findus och gubben Pettson kommer alltid att vara vänner.

Animationsfilmen innehåller historier från Sven Nordqvists bekanta bilderböcker Födelsedagen, Rävjakten, Findus spelar Pettson ett spratt, Findus och Gustavssons tupp, Findus och Pettson får julfrämmande.

TIPS FÖR BEHANDLING AV FILMEN

Innan filmen

- Låna på biblioteket Sven Nordqvists bilderböcker: Födelsedagen, Rävjakten, Findus spelar Pettson ett spratt, Findus och Gustavssons tupp, Findus och Pettson får julfrämmande
- Bekanta er med årstiderna
- Studera olika bildvinklar och känn igen dem i böckernas bilder

1. Årstidscirkeln

a. Varje barn får hälften av en bild, vars motiv har något med de olika årstiderna att göra. I tur och ordning berättar barnen vad hennes eller hans bild föreställer. På basen av det de andra hör, försöker de reda ut om de själva har bildens andra halva. Då paret hittas, går turen till följande.
Fundera tillsammans vad man egentligen menar med årstider. Vilken årstid är det nu? Hur ser man det?

b. Dra er till minnes olika saker och små detaljer som berör årstiderna, genom leken Ett skepp kommer lastat. "Ett skepp kommer lastat med sådant som handlar om vintern. Ett skepp kommer lastat med sådant man gör på våren o. s. v.

c. Bygg en stor årstidscirkel på väggen. Skriv månadernas namn vid de rätta årstiderna. Tillfoga en färg- eller bildsymbol vid rätt tidpunkt i varje årstid.

d. Sjung sånger som handlar om årstiderna och månaderna, t.ex.:

- Nu är det vinter
- Vintern rasat
- I sommarens soliga dagar
- Höstvisa
- Månaderna

2. Bildvinklar

Såväl då man filmar med kameran som tecknar olika situationer eller händelser, använder man olika bildvinklar och perspektiv i bildberättandet. Dessa är **uppifrån eller fågelperspektiv, ögonhöjd samt nedifrån eller grodperspektiv**.

Genom bildvinklarna kan man påverka såväl det avbildade objektet som uppfattningen av det hos betraktaren. Då en person avbildas nedifrån förefaller den avbildade vara stor och väldig, t. o. m. skräckinjagande. Den här vinkeln är tämligen bekant särskilt för små barn. Även hjältar avbildas ofta nedifrån. Avbildad uppifrån, ur fågelperspektiv, krymper objektet till pytteliten storlek, så som det ser ut från ett utsiktstorn eller en balkong. Om man vill understryka objektets och betraktarens jämlighet och intimitet, använder man sig av ögonhöjd.

a. Gruppens barn indelar sig i par. Varje par får en kartongram av storlek A4, med en rektangulär glugg av ungefär ett vykortets storlek i mitten.

Betrakta varann turvis genom gluggen, eller ändra ett överenskommet objekt. Klättra upp på en stol eller ett bord för att se ur fågelperspektiv, och lägg er på golvet och se uppåt ur grodperspektiv...

b. Barnen tecknar eller berättar hur olika objekt ser ut, betraktade ur olika perspektiv. Ni kan också fundera tillsammans på vilka olika upplevelser olika perspektiv skapar hos betraktaren. När upplever man bildens motiv lustigt eller skrämmande?

c. Läs och studera böckerna om Findus och Pettson. Sök och namnge bildvinklarna och perspektiven ni hittar.

Fundera på hur bilden förändras då perspektivet förändras. Hur används perspektiv för att stöda bildberättandet? I dessa uppgifter bekantar ni er också med filmens berättelser.

Den största delen av böckernas bilder är utförda i "ögonhöjd", vilket säkert hjälper betraktaren att lättare bli en del av händelserna, och uppleva jämslighet med bokens figurer. Då bilderna är tecknade i fågelperspektiv känner sig läsaren tydligt som en utomstående betraktare, som t. ex. i historien om Findus och Gustavssons tupp på sid. 21, där alla följer med tuppen Jussi på lidrets tak.

I boken där Findus skojar Pettson finns många bilder som är tecknade ur grodperspektiv, vilket strävar efter att göra det lättare för läsaren att identifiera sig med den lilla katten Findus, som med sina spex försöker uppmuntra den molokne och inbundne Pettson.

Efter filmen

- Analysera kalla och varma färger
- Känn igen och öva olika sinnesstämningar
- Granska de olika årstidernas kännetecken
- Minns och fira födelsedagar
- Diskutera om att hjälpa andra och hjälp varann

3. Bilder av frysta fiskar

a. Vilken färg har isen? Vilka färger kan beskriva köld? Är snön alltid vit? Diskutera vilka färger som känns kalla, vilka som känns varma.

Placera ut på bordet olika färgkritor, ritpapper och t.ex. bilder som vykort eller tidningsurklipp. Dela in dem i kalla och varma. Placera i en egen grupp de färger, ni inte är riktigt säkra på. Diskutera tillsammans vad ni kunde beskriva med de olika färgerna, om ni tycker de är kalla eller varma.

b. Den påhittige Pettson sågade de djupfrysta fiskarna till fiskbitar och byggde tillsammans med Findus en igloo av dem. Bygg en bildvägg med "frysta fiskar" av era fiskarbeten.

Fiskbilder med stearinljus eller vaxkritor

Ni behöver: vitt ritpapper i storlek A4, stumpar av stearinljus eller vaxkritor i vitt och pastell, blå vattenfärg, en vattenkopp och penslar.

Teckna på papperet fiskar antingen med ljusstumparna eller de vita och pastellfärgade kritorna. Ju kraftigare ni tecknar, desto mer imponerande blir resultatet. Låter till slut fiskarna med olika nyanser av den blå vattenfärgen.

Frottage-fiskar

Ni behöver: vitt ritpapper i storlek A4, bitar av förpackningskartong, vaxkritor i kalla färger samt "blå-stick".

Klipp fiskfigurer ur kartongen. Placera fiskfigurerna under det vita papperet som ni fäster i bordet med blå-stick. Gnugga med en lutad krita över papperet så, att fiskfigurerna avtecknas. Till slut kan ni färglägga några detaljer i bilden med vit vaxkrita.

4. Olika känslotillstånd

Animationsfilmen går genom många olika känslor, som; förtjusning inför fiskfångsten, spänning och förväntan inför rävjakten, iver och begeistring hos hönorna inför tuppen Jussi, samtidigt som Findus närmast var bitter och svartsjuk. Pettsons skada strax innan jul förorsakade harm och besvikelse, men till slut en djup lyckokänsla via en glad överraskning. Hur kändes då avsnittet där Pettson bara tjurade och fräste, tills Findus lyckades skoja gubben?

a. Sätt er i en ring och pröva med mimik och gester olika känslotillstånd. Hurdan är den glada katten Findus? Hur ser den ut som ledsen, uppretad, överraskad, skrämmd, olycklig...

Härnäst ska ni röra er. Ledaren föreslår olika sinnesstämningar och känslor, som de olika Findus-katterna gestaltar: sorgset, glatt, besviket, skrämt, brådskat, modigt o.s.v. Om ni vore Pettsons höns, hur skulle ni då röra er? Pröva att vara höns i olika stämningar. Fortsätt röra er i rummet så, att ledaren föreslår olika sätt att överdriva rörelserna, som att gå på tå, på huk, med fötterna vända inåt eller utåt, med hakan sträckt framåt, baken putande, händerna uppåt, längs sidorna o. s. v.

Spela musik, så att barnen får leva sig in och röra sig fritt i takt med musiken.

b. Teckna minnesbilder ur filmen. Diskutera utgående från bilderna vilka som finns i bilderna och till vilka händelser i filmen de hör. Diskutera tillsammans om filmen; vad var skrämmande, vad var roligast, mest spännande eller ledsamt.

c. Har du någonsin vaknat på dåligt humör, "på fel sida om sängen", som man brukar säga? Har du någonsin varit avundsjuk på en kamrat, system eller brodern? Har du någonsin upplevt dig orättvist behandlad, och blivit riktigt ordentligt arg för det? Hur har du klarat av situationen? Hur fick Findus Pettsons dåliga humör att gå över?

d. Studera bilderna i böckerna om Findus och Pettson. Sök och känn igen olika sinnesstämningar i bilderna, utgående från figurernas miner och kroppsställningar.

Diskutera tillsammans vilka olika händelser de olika känslorna tillhör och relaterar till. För uppgiften kan ni också använda uppgift a som inspiration.

5. Årstiderna

a. Diskutera filmen med hjälp av bilderböckerna. Studera böckernas konvolut. Vad har Findus och Pettson för sig på bilderna? Dela in er i grupper och hitta på egna små berättelser utgående från konvoluten. Under vilka olika årstider utspelar sig filmens berättelser? Hur ser ni det? Vad gör Findus och Pettson under de olika årstiderna? Teckna bilder utgående från filmens olika berättelser och fäst dem på er årstidskalender. Ni kan också använda teckningarna från uppgift 4.b.

b. Vad kan man göra på vintern? Exempel på vintersysslor utomhus:

Vems är spåren?

Gå ut och leta spår i snön. Hittar ni spår på gården, som kan vara Findus eller Pettsons? Vilka spår är människo- och vilka djurspår? Hur har spåren kommit till, som t.ex. bildäckens eller stövlarnas? Känner ni till djur utgående från spåren?

Lek: En av de vuxna går i snön, lämnar spår och gömmer sig. Barnen spårar och försöker hitta personen.

Att måla snö

Bygg ett stort snöslott tillsammans. Måla bilder av fiskar på snöslottets väggar. Snö kan man måla med färgat vatten. Flytande flaskfärg går bra. Blanda ungefär 2 matskedar färg i 3 liter vatten. För målandet kan ni använda vanliga penslar. Det lönar sig att blanda tillräcklig mängd färgvatten innan ni börjar jobba.

Forma olika fiskar av snö. Massa av snö och vatten kan också färgas och användas till att bygga och modellera. Snömassan kan ni blanda i en hink så, att ni blandar 1 liter färgvatten i en 5-litershink. Fyll sedan hinken med snö, tills ni får en lämplig massa att forma för hand eller med spade.

Obs! Skydda vid behov era kläder med regnkläder.

c. Vad kan man göra utomhus på våren och hösten? Exempel på sysslor:

Fotografleken

dela in er parvis så, att två barn står bakom varann. Barnet framför är kameran och barnet bakom är fotografen. Fotografen för "kameran" med förbundna ögon eller med händerna för ögonen fram till ett lämpligt landskap eller ett motiv, och öppnar kameran ögon. Kameran ser en kort stund på motivet, ögonen täcks för igen och kameran leds fram till följande motiv. Efter tre bilder byter man plats. Det är bra att påminna barnen om att kameran måste transporteras varsamt.

Hur känns det?

Sök och känn på olika saker i naturen. Sök något som kunde kännas lika mjukt som Findus päls, lika strävt som Pettsons skäggiga haka, lika slätt som ett hönsägg o. s. v.. Hitta tillsammans på mer att känna på utgående från filmens föremål. Känn på sakerna också med slutna ögon.

6. Födelsedag

a. Gör ett födelsedagskort till varje barn, med barnets namn, födelsedatum och fotografi. Varje barn får fästa sitt eget födelsedagskort på rätt plats i kalendern. Minns ni hur många gånger om året Findus firade sin födelsedag?

b. Dra er till minnes vilka problem Findus och Pettson stötte på då de skulle baka Findus födelsedagstårta. Hur löste de problemen? Baka tillsammans en födelsedagskaka.

Recept för sockerkaka: 4 ägg, 1½ dl socker, 2dl vetemjöl, 1 tsk bakpulver

Vispa ägg och socker till ett pösigt, vitt skum. Skummet är färdigt då man kan rita en åtta på ytan med det skum som rinner från vispen. Blanda de torra ingredienserna och rör ned dem försiktigt genom att durchslag. Häll smeten i en smörad och brödad ugnform. Grädda i ugnens nedre parti, i 175 grader omkring 30 minuter.

Skär den svalnade kakbotten i två delar. Fukta kakans delar med saft. Gör en fyllning av frukt och/eller bär, t. ex. banan, jordgubbar, marmelad eller sylt och lägg toppbiten ovanpå. Vispa grädde, täck kakan och garnera med karameller, torkad eller färsk frukt eller bär.

c. Ordna en gemensam födelsedagsfest för hela gruppen, då ni sjunger, leker och äter kaka.

På födelsedagsfesten kan ni sjunga födelsedagssånger, t. ex. Happy Birthday på olika språk, eller andra sånger som handlar om födelsedagar och kalenderåret.

d.

Lasten vuosi

Tammikuussa lapsen tukka lentää tuiskutuulessa, lumipyry kutittelee, hymynkare huulessa.

Helmikuussa lapsen elämä on satumaista, helmihangella kun vietetään jo laskiaista.

Maaliskuussa lapset kasvaa niin kuin silmut puiden, vahvoja ja kauniita on lapset maaliskuiden.

Huhtikuussa aurinkoinen sulattaa pois jäätä, uteliaat kukkalapset nostaa valoon päätä.

Toukokuussa lasten leijaleikit valtaa taivaan, kevään päiväsankarit nyt astuu pilvilaivaan.

Kesäkuussa kaikki lapset ovat villikoita, kesälapsia ei kukaan rohkeudessa voita.

Heinäkuussa lapset kantaa kukkaseppeleitä, valoisassa yössä pitkin seikkailujen teitä.

Elokuussa lapset korjaa lauleskellen satoa, poskista ei hymykuopat kasvimaalla katoa.

Syyskuussa kirmaa lapsikatras puistotiellä valloillaan, kiljähdellen hyppivät ne lehtimereen kirjavaan.

Lokakuussa lapset kertoo sienillekin satuja, saappaissa kun samoilevat sateisia katuja.

Marraskuussa lapset leikkii silmät säkenöiden, lasten posket hehkuvat kuin liekit kynttilöiden.

Joulukuussa lapset kulkusina kilisevät, joulutanssin tahdissa näin tontut vilisevät.

7. Att hjälpa

a. Diskutera på vilket sätt filmen skildrar att hjälpa andra. Minns i vilka olika situationer någon hjälpte någon annan. Gustavsson hjälpte t. ex. Pettson och Findus i slutet av filmen. Grannarna hjälpte till att göra jul för Findus och Pettson. Findus hjälpte hönsen att sköta kycklingarna o. s. v..

b. Har du någonsin hjälpt någon? Hur kändes det att hjälpa? I vilka lägen kan du behöva hjälp av någon annan? Har någon hjälpt dig? I en hurdan situation? Hur kändes det att få hjälp?

På vilka olika sätt kan du hjälpa till hemma eller på dagis? Fundera ut och ge vart och ett barn en egen uppgift. Uppgifterna kan vara vanliga små vardagssysslor, t. ex. sådant som rör måltiderna. Fundera på vilka sätt ni kan hjälpa kamrater och föräldrar varje dag.

Läromaterialet är sammanställt av
klasslärare Annika Henriksson.
(Översättning: Saliven Gustavsson)